

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. Вера Антонова, доктор – назначена за член на научно жури със Заповед
339/30.03.2026 г.

Относно: *Публична защита на дисертационен труд на Велизар Венелинов Пашов, докторант в редовна форма на обучение към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ на НСА „Васил Левски“ с тема „Съвременни аспекти в обучението и тренировката на подрастващи волейболисти“, с научен ръководител доц. Георги Божилов, доктор, Професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“.*

I. Данни за процедурата

Велизар Венелинов Пашов е зачислен за докторант в редовна форма на обучение със заповед ЗП-164/13.02.2017 г. Отчислен е с право на защита със заповед ЗП-380/19.03.2020 г. Насочен е за вътрешно обсъждане пред разширен научен колегиум на катедра „Баскетбол волейбол, хандбал“ със заповед ЗП-220/02.03.2026 г.

Със заповед на Ректора ЗП - 339/30.03.2026 г. е стартирана процедура за публична защита, като докторантът е представил в срок всички изискуеми документи, включително протокол за липса на данни за плагиатство. Необходимите научни публикации са в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Национална спортна академия „Васил Левски“.

II. Данни за докторанта

Велизар Венелинов Пашов е роден на 04.06.1985 г. в град София.

Висшето си образование завършва в Национална спортна академия „Васил Левски“. През 2008 г. се дипломира в ОКС „бакалавър“ със специалност „Треньор по волейбол“. Има завършени две магистърски степени: 2010 г. - магистърска програма „Спорт за високи постижения - волейбол“ и 2012 г. – магистърска програма „Физическо възпитание и спорт“. През 2025 г. завършва курс за следдипломна квалификация – специалност „Учител по физическо възпитание и спорт“.

Дългогодишен състезател и треньор по волейбол в България и Франция. От 2015 до 2024 г. е главен треньор във Волейболна академия „Стойчев и Казийски“. От 2024 г. е учител по физическо възпитание спорт.

От представената фактология естествено произтича интересът на докторанта към темата на представения за рецензия дисертационен труд.

Представената информация за докторанта показва системност и последователност в интересите, както и богат опит в областта на изследването. Това обяснява избора на тема и създава необходимите предпоставки за изпълнението и представянето на пълноценен и издържан научен труд.

III. Актуалност на дисертационния труд

В условията на динамично развиваща се спортна наука и нарастваща конкуренция в детско-юношеския спорт, проблематиката, свързана с оптимизацията на обучението и тренировъчния процес при подрастващи волейболисти, придобива особена значимост. Съвременният волейбол се характеризира с висока интензивност, комплексност на технико-тактическите действия и повишени изисквания към физическата и психическата подготовка на състезателите. Това налага необходимостта от усъвършенстване на методиката на обучение още в ранните етапи на спортната подготовка.

Актуалността на настоящия дисертационен труд се определя от няколко взаимосвързани фактора. На първо място, съвременните тенденции в развитието на волейбола при подрастващите поставят акцент върху ранната специализация, което изисква научнообоснован баланс между общата и специалната подготовка. В този контекст се откроява необходимостта от внедряване на иновативни тренировъчни подходи, базирани на индивидуалните особености на подрастващите, тяхното биологично развитие и нивото на подготовка. На второ място, нараства ролята на интердисциплинарния подход в тренировъчния процес. Съвременните методи за обучение изискват интегриране на игрови и ситуационни модели, които способстват за развитие не само на техническите умения, но и на тактическото мислене, вземането на адекватни решения и креативността при подрастващите състезатели. На трето място, дигитализацията и навлизането на нови технологии в спорта (видеоанализ, сензорни системи, софтуер за мониторинг на натоварването) създават предпоставки за по-прецизно планиране, контрол и оценка на тренировъчния процес. Това поставя нови изисквания към треньорите, както и създаването и прилагането на обучителните модели, които следва да бъдат адаптирани.

Не на последно място, актуалността на темата се определя и от необходимостта от съобразяване на тренировъчния процес с възрастовите и психофизиологичните особености на подрастващите. Ефективното обучение във волейбола предполага

създаване на благоприятна мотивационна среда, развиване на социални умения и формиране на устойчив интерес към спорта, което е ключов фактор за дългосрочното спортно развитие.

Все още съществува потребност от систематизиране и осъвременяване на методическите подходи в обучението и тренировката по волейбол при подрастващи, съобразени както с международните тенденции, така и със специфичните условия на спортната система. Настоящият дисертационен труд цели да допринесе за запълване на тази научно-приложна ниша, чрез разработване и апробиране на съвременни модели за обучение и тренировка.

В обобщение, актуалността на изследването се изразява в необходимостта от научнообосновано усъвършенстване/оптимизиране на обучението и тренировката на подрастващи волейболисти, което да отговаря на съвременните изисквания на спорта, да подпомага ефективното развитие на младите състезатели и да създава предпоставки за постигане на високи и устойчиви спортни резултати в дългосрочен план.

IV. Характеристика на представения дисертационен труд – структура и съдържание

Дисертационният труд на Велизар Пашов е в обем от 183 страници, включително библиографската справка. Структуриран е по стандартна методика и се състои от четири основни глави, ползвана литература и 22 приложения. Използвани са 98 литературни източника (81 на кирилица, 14 на латиница и 3 интернет сайта). Материалът е онагледен със 80 фигури, а таблиците са представени в приложенията.

В увода докторантът характеризира волейболната игра, представя Волейболна академия „Стойчев и Казийски“ и насочва към извършените впоследствие анализи и проведените изследвания.

В литературния обзор докторантът прави задълбочен теоретичен анализ общите концепции и принципи в тренировката на младия волейболист. Разглежда в детайли морфологичните, физиологичните и психологическите особености на подрастващите волейболисти, както и методическите насоки в подготовката. Използвани са сравнително съвременни литературни източници.

Направеният теоретичен анализ дава основание на докторанта да определи правилната формулировка на работната хипотеза. Тук бих искала да посоча, че на предварителното обсъждане в сектор „Волейбол“ и проведената вътрешна защита пред разширения научен колегиум на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ бяха отправени

препоръки, с които докторантът се е съобразил и реализираните корекции са представени в настоящия за рецензиране труд.

Глава втора обхваща целта, задачите, организацията и методиката на изследване, които са формулирани ясно и дават добра представа за последователността на извършената работа. За постигане на целта докторантът е формулирал 5 задачи, които съответстват на изложението в дисертационния труд. Подбраните показатели дават възможност да се установи нивото и да се повиши на равнището на специфичната работоспособност при волейболисти на възраст 14-15 години, както и да се определи до колко и как да се оптимизира тренировъчния процес и да се повиши ефективността при усвояването и усъвършенстването на волейболната техника.

Обхватът на експеримента включва 47 подрастващи състезатели по волейбол на възраст 14 – 15 години, разпределени в две групи – експериментална и контролна, от три волейболни клуба.

Работата по научния труд е разпределена в два етапа. Първият етап включва тестирането на всички 47 състезатели (20 от ВАСК, 12 от ВК „Славия“ и 15 от ВК „Люлин), като целта е да се снимат изходящи резултати преди прилагането на специализираната тренировъчна програма. Вторият етап включва тестирането на 19-те състезатели от „ВАСК“ (експериментална група), както и 12-те волейболиста от ВК „Славия“ (контролна група).

Използвани и добре приложени са подходящи методи:

- анализ на информационни източници;
- спортно-педагогическо тестиране по 24 показателя, разпределени в 4 групи (антропометрия; за оценка на физическото развитие; за координационни способности; за техническа подготвеност);
- математико-статистически методи (вариационен, корелационен анализ, сравнителен t-критерий на Уилкоксън, сравнителен U-критерий Ман Уитни).

Изхождайки от изложението на материала в анализа на резултатите, тук следва да се добави алтернативния анализ, с който започва трета глава.

Описанието на показателите е пълно и добре онагледено.

В третата глава е представен анализът на получените резултати. Направен е последователно, на добро ниво и е онагледен с фигури. Добре би било в края на всяка подглава да бъдат изведени обобщения по анализа на отделните групи разглеждани показатели, като по този начин ще е придаде завършек на аналитичната част.

Докторантът започва своя научен анализ на получените резултати с алтернативен анализ.

Следва:

- определяне на значимостта на разликите в средните нива на ЕГ и КГ в началото и в края на експеримента;
- анализ на резултатите от въздействието на различните видове тренировъчни програми върху способностите на 14-15 годишни волейболисти;
- установяване значимостта в прираста по изследваните показатели при ЕГ и КГ;
- корелационен анализ;
- установяване силата на зависимостите между прирастите на показателите на ЕГ и КГ след експеримента.

В четвърта глава са представени изводите и препоръките. Направени са 8 извода, които произтичат от анализа на резултатите и 4 препоръки, които са напълно приложими за реализация в практиката.

В Приложение 1 подробно е описана експерименталната тренировъчна програма за 12 седмици, която е приложена с 14-15 годишните волейболисти от експерименталната група. Личи си опитът на докторанта и като треньор с правилното планиране и разпределение на натоварването в отделните микроцикли. Ценно за практиката е и описанието на приложените упражнения, разпределени по групи, съобразно насоката на работата.

V. Критични бележки, въпроси и препоръки

Няма значими критични бележки и предложения, с изключение на описаните горе, но те не променят общото мнение от добре оформения и структуриран труд. Няма данни за плагиатство.

VI. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Приносите на дисертационния труд са ясно формулирани и могат да бъдат оценени като научно-теоретични, научно-приложни и практико-приложни. Докторантът е осъществил комплексно изследване върху подрастващи волейболисти, като е анализирал антропометрични, двигателни, координационни и технически показатели и е проследил тяхната динамика в условията на тренировъчно въздействие, с което се обогатяват научните знания в областта на теорията и методиката на спортната тренировка.

Съществен принос представлява разработването и апробирането на експериментална тренировъчна програма с използване на съвременни уреди и пособия, които разширяват методическите средства и подходи в подготовката на млади волейболисти.

Практическата стойност на труда се изразява в предложената иновативна програма, която има доказан положителен ефект върху развиването на двигателните качества, координационните способности и техническата подготовка и може успешно да се прилага както в тренировъчната практика по волейбол, така и в обучението по физическо възпитание, и в други спортове с координационна насоченост.

Като цяло приносите са актуални, аргументирани и имат реална приложимост в спортно-педагогическата практика.

VII. Заключение

Дисертационният труд на Велизар Пашов отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му.

Приложените в документацията две публикации са по темата на дисертационния труд и са научно издържани.

Авторефератът напълно съответства на съдържанието на дисертацията и е разработен съобразно изискванията.

В заключение ще отбележа, че в резултат на извършените собствени научни изследвания е представен един безспорно значим за теорията и практиката научен труд на тема „Съвременни аспекти в обучението и тренировката на подрастващи волейболисти“. Давам положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“ на Велизар Венелинов Пашов, в научна област 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“.

24.04.2026 г.

Рецензент:

доц. Вера Антонова, доктор

Review

from Assoc. prof. Vera Antonova, PhD – appointed as a member of the scientific jury by
Order 339/30.03.2026 r

Subject: *Open procedure for the doctoral dissertation defense of Velizar Venelinov Pashov, full-time PhD student at the Department “Basketball, Volleyball, Handball” at the National Sports Academy “Vassil Levski” with the topic “MODERN ASPECTS IN THE EDUCATION AND TRAINING OF YOUNG VOLLEYBALL PLAYERS”, supervised by Assoc. Prof. Georgi Bojilov, PhD, Professional Field 7.6. Sport, doctoral program “Theory and Methodology of Sports Science”.*

I. Details of the procedure

Velizar Venelinov Pashov was enrolled as a full-time PhD student by Order 164/13.02.2017. He was admitted to the defense stage by Order 380/19.03.2020. He was referred to internal discussion before the extended academic council of the Department of Basketball, Volleyball and Handball by Order 220/02.03.2026.

By order of the Rector 339/30.03.2026, a procedure for public defense was initiated, with the doctoral candidate having submitted all required documents on time, including a report confirming the absence of plagiarism. The required academic publications are in accordance with the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Award of the Educational and Academic Degree of ‘Doctor’ at the Vasil Levski National Sports Academy.

II. Information about the PhD candidate

Velizar Venelinov Pashov was born on 4 June 1985 in Sofia.

He completed his higher education at the Vasil Levski National Sports Academy. In 2008, he graduated with a bachelor’s degree in ‘Volleyball Coaching’. He holds two master’s degrees: in 2010, he completed the master’s program in ‘High-Performance Sport – Volleyball’, and in 2012, the master’s program in ‘Physical Education and Sport’. In 2025, he completed a postgraduate qualification course in ‘Physical Education and Sport Teaching’.

A long-standing volleyball player and coach in Bulgaria and France. From 2015 to 2024, he was head coach at the ‘Stoychev and Kazyiski’ Volleyball Academy. Since 2024, he has been a physical education and sport teacher.

The facts presented naturally give rise to the doctoral candidate's interest in the topic of the dissertation submitted for review.

The information provided about the doctoral candidate demonstrates consistency and continuity in his interests, as well as extensive experience in the field of research. This explains the choice of topic and creates the necessary conditions for the completion and presentation of comprehensive and well-structured academic work.

III. Relevance of the dissertation

In the context of rapidly evolving sports science and growing competition in youth sport, issues relating to the optimisation of the training and coaching process for young volleyball players are of particular significance. Modern volleyball is characterised by high intensity, the complexity of technical and tactical actions, and increased demands on the physical and mental preparation of players. This necessitates the refinement of training methodology even in the early stages of sports training.

The relevance of this doctoral thesis is determined by several interrelated factors. Firstly, contemporary trends in the development of volleyball among young people place an emphasis on early specialisation, which requires a scientifically sound balance between general and specialised training. In this context, there is a clear need to implement innovative training approaches based on the individual characteristics of young athletes, their biological development and their level of training. Secondly, the role of the interdisciplinary approach in the training process is growing. Modern training methods require the integration of game-based and situational models, which contribute to the development not only of technical skills but also of tactical thinking, sound decision-making and creativity in young athletes. Thirdly, digitalisation and the introduction of new technologies in sport (video analysis, sensor systems, load monitoring software) create the conditions for more precise planning, control and evaluation of the training process. This places new demands on coaches, as well as on the creation and implementation of training models, which need to be adapted.

Last but not least, the relevance of the topic is also determined by the need to adapt the training process to the age-related and psychophysiological characteristics of adolescents. Effective volleyball training involves creating a supportive motivational environment, developing social skills and fostering a lasting interest in sport, which is a key factor for long-term sporting development.

There remains a need to systematise and modernise methodological approaches to volleyball instruction and training for adolescents, in line with both international trends and the

specific conditions of the sports system. This doctoral thesis aims to contribute to filling this scientific and applied niche by developing and testing modern models for teaching and training.

In summary, the relevance of the research lies in the need for scientifically grounded improvement/optimisation of the education and training of young volleyball players, which meets the contemporary requirements of the sport, supports the effective development of young competitors, and creates the conditions for achieving high and sustainable sporting results in the long term.

IV. Characteristics of the presented doctoral thesis – structure and content

Velizar Pashov's thesis comprises 183 pages, including the bibliography. It is structured according to standard methodology and consists of four main chapters, a list of references and 22 appendices. A total of 98 sources has been used (81 in Cyrillic, 14 in Latin script and 3 websites). The material is illustrated with 80 figures, whilst the tables are presented in the appendices.

In the introduction, the PhD candidate describes the game of volleyball, presents the 'Stoychev and Kazyiski' Volleyball Academy, and refers to the subsequent analyses and research conducted.

In the literature review, the PhD candidate conducts an in-depth theoretical analysis of the general concepts and principles in the training of young volleyball players. He examines in detail the morphological, physiological and psychological characteristics of adolescent volleyball players, as well as the methodological guidelines for their training. Relatively recent literature sources have been used.

The theoretical analysis provides the basis for the PhD student to formulate the working hypothesis correctly. I would like to note here that during the preliminary discussion in the 'Volleyball' section and the internal defense before the extended academic panel of the Department 'Basketball, Volleyball, Handball', a number of recommendations were made, which the doctoral candidate has taken into account, and the resulting corrections are presented in this thesis for review.

Chapter Two covers the aim, objectives, organisation and methodology of the research, which are clearly formulated and provide a good overview of the sequence of the work carried out. To achieve the aim, the PhD candidate has formulated five tasks that correspond to the presentation in the thesis. The selected indicators make it possible to determine the level of specific work capacity among volleyball players aged 14–15 and to raise it to a higher level, as

well as to determine to what extent and how to optimise the training process and improve the effectiveness of the acquisition and refinement of volleyball technique.

The scope of the experiment includes 47 young volleyball players aged 14–15, divided into two groups – an experimental group and a control group – from three volleyball clubs.

The research was conducted in two stages. The first stage involved testing all 47 players (20 from VASK, 12 from VC Slavia and 15 from VC Lyulin), with the aim of recording baseline results prior to the implementation of the specialised training program. The second stage involves testing the 19 players from VASK (experimental group), as well as the 12 volleyball players from VC Slavia (control group).

Appropriate methods were used and applied effectively:

- analysis of information sources;
- sports-pedagogical testing across 24 indicators, divided into 4 groups (anthropometry; assessment of physical development; coordination abilities; technical readiness);
- mathematical and statistical methods (variation analysis, correlation analysis, Wilcoxon's t-test, Mann-Whitney U-test).

Building on the presentation of the material in the analysis of the results, the alternative analysis with which the third chapter begins should be added here.

The description of the indicators is comprehensive and well-illustrated.

The third chapter presents the analysis of the results obtained. It is carried out systematically, to a high standard, and is illustrated with figures. It would be beneficial to include summaries at the end of each sub-chapter regarding the analysis of the individual groups of indicators under consideration, thereby providing a conclusion to the analytical section. The PhD student begins his scientific analysis of the results obtained with an alternative analysis. This is followed by:

- determining the significance of the differences in the mean levels of the EG and CG at the beginning and end of the experiment;
- analysis of the results of the impact of different types of training program on the abilities of 14–15-year-old volleyball players;
- determining the significance of the increase in the indicators studied in the EG and CG;
- correlation analysis;
- determination of the strength of the relationships between the increases in the indicators of the EG and CG after the experiment.

Chapter 4 presents the conclusions and recommendations. Eight conclusions have been drawn from the analysis of the results, along with four recommendations that are fully applicable for implementation in practice.

Appendix 1 provides a detailed description of the 12-week experimental training program implemented with the 14–15-year-old volleyball players in the experimental group. The PhD candidate's experience as a coach is evident in the correct planning and distribution of the workload across the individual macrocycles. The description of the exercises used, grouped according to the focus of the training, is also valuable for practical application.

V. Critical comments, questions and recommendations

There are no significant critical comments or suggestions, apart from those described above, but these do not alter the overall opinion of a well-written and structured thesis. There is no evidence of plagiarism.

VI. Assessment of scientific and applied scientific contributions

The contributions of the doctoral thesis are clearly articulated and can be classified as scientific-theoretical, scientific-applied and practical-applied. The doctoral candidate has conducted a comprehensive study of adolescent volleyball players, analysing anthropometric, motor, coordination and technical indicators and has tracked their dynamics under training conditions, thereby enriching scientific knowledge in the field of the theory and methodology of sports training.

A significant contribution is the development and testing of an experimental training program using modern equipment and aids, which expands the methodological tools and approaches in the training of young volleyball players.

The practical value of the work lies in the proposed innovative program, which has a proven positive effect on the development of motor skills, coordination abilities and technical training, and can be successfully applied both in volleyball training practice, as well as in physical education and other coordination-oriented sports.

Overall, the contributions are relevant, well-argued and have practical applicability in sports pedagogy.

VII. Conclusion

Velizar Pashov's doctoral thesis meets the requirements of the Higher Education Act and the Regulations for its implementation.

The two publications included in the documentation are on the subject of the thesis and are scientifically sound.

The abstract fully corresponds to the content of the thesis and has been prepared in accordance with the requirements.

In conclusion, I would like to note that, as a result of the author's own scientific research, a scientific work of unquestionable significance for both theory and practice has been presented on the topic of 'Modern aspects in the education and training of young volleyball players'. I give a positive assessment and propose that the members of the academic jury decide to award the academic and scientific degree of "DOCTOR" to Velizar Venelinov Pashov, in scientific field 7. Health and Sport, professional area 7.6. Sport, doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science".

24 April 2026

Reviewer:

Assoc. Prof. Vera Antonova, PhD